

[Fuglsang.]

råde, end de mindre brug har. Men det betyder, som udviklingen i andelslandet Danmark har vist, ikke, at mindre brug er afskåret fra at drage nytte af maskinerne; det har de gjort gennem andelsbevægelsen nu gennem nogle slægtled, og det andelsmæssige arbejde udvikler sig, som det også er nævnt her i dag; jeg tænker på maskinstationer og på den diskussion om andelsstalde, som bliver mere og mere aktuel. Når vi erkender, at det er sådan, tror jeg også, vi må indrømme, at vor lovgivning her halter bagefter. Også i de forslag, der er til behandling i dag, savner jeg hensyntagen til dette, og derfor vil jeg meget stærkt henstille, at man i det udvalg, som bliver nedsat, eller i hvert tilfælde i den kommission, som nu arbejder, undersøger muligheden for også at yde støtte til fællesforetagender, hvad enten det drejer sig om andelsstalde eller det drejer sig om tilfælde, hvor man ikke ønsker at drive en overtaget, større ejendom som spredte brug, men vil prøve sig frem på fællesbasis.

I arbejderkredse har man undertiden været inde på udstykningens beskæftigelsesmæssige virkninger. I den forbindelse vil jeg gerne sige, at mekaniseringen for storbruget har haft ganske de samme virkninger, som den har haft for andre kapitalistiske foretagender: teknik og rationalisering giver større udbytte til ejeren og gør det også muligt at slippe lidt billigere i skat, men for arbejderne har det ikke betydet andet end mindre beskæftigelse.

Det hævdes undertiden, at udstykningen skulle have sin store del af skylden for, at så og så mange mennesker i de senere år er blevet draget bort fra landbruget og er taget ind til byerne. Det er jo ikke rigtigt. Man kunne — uden at gøre det til mere, end det er — foretage et lille tankeeksperiment. Ifølge en undersøgelse, foretaget af statistisk departement over forholdene i 1950, var der på ejendomme over 60 ha sysselsat 7 helårsarbejdere pr. 100 ha, på husmandsbrug 24,2. Tænker man sig herudfra de 436 000 ha, der tilhørte store brug, udstykket, ville det give plads for godt 100 000 helårsarbejdere fremfor nu godt 30 000. Omvendt vil de 502 000 ha husmandsjord, der nu giver arbejdsplads til 120 000 mennesker, lagt sammen til større brug kun

komme til at beskæftige 35 000 helårsarbejdere, og som udviklingen går, vil dette tal endda blive mindre.

Til slut: vi kommunister er, som vi har været det hele tiden, fortsat tilhængere af, at der fremover skaffes tilstrækkelig jord til at tilfredsstille efterspørgslen fra landbrugets unge. Vi er også tilhængere af, at der gives disse unge en tilfredsstillende start og tilfredsstillende økonomiske arbejdsbetingelser også fremover. Hvorvidt disse forslag er eller vil blive tilfredsstillende i så henseende, det er det meget svært for mig at se i øjeblikket, men afgørende i så henseende er, om statshusmandsloven bliver sådan udformet, at man er i stand til at fremskaffe den nødvendige jord.

Derfor mener jeg, det må være en ret påtrængende opgave at ændre lovens § 8. For det første må bestemmelsen om for købsretten ændres og skærpes. Det ærede medlem hr. H. C. Toft omtalte faren for, at staten skulle drive jordpriserne op. Jeg er enig i, at denne fare faktisk består, og derfor bør efter min mening reglerne også indeholde bestemmelser om jordens pris, som bør afgøres ud fra den skattemæssige vurdering. Dernæst bør paragraffen indeholde en bestemmelse om, at ikke-landbrugere ikke må have lov til at eje eller drive landbrugsjord. Der bør fastsættes forbud mod, at nogen ejer og driver mere end én ejendom, og endelig må der — og jeg tror, vi har lov til at sige, at de sidste 10 år har vist, at det er nødvendigt — i det omfang, det er nødvendigt for at oprette nye brug eller skaffe tillægsjord, gives ret til ekspropriation efter visse bestemte regler, sådan som f. eks. socialdemokratiet opstillede dem, da statshusmandsloven blev behandlet første gang i 1919.

Jeg skal slutte med at henstille, at en sådan ændring af lovens § 8 konkret indgår som en opgave for den siddende landbrugskommission.

Aage Fogh: Når jeg har bedt om ordet, er det væsentligst for at tale om et par problemer, der står i forbindelse med lovens administration.

Jeg er ganske enig i de bemærkninger, det ærede medlem hr. Axel Sørensen har gjort på vort partis vegne; men jeg har bemærket, at det af flere af ordførerne